

TOELICHTING OP DE BOMENVERORDENING TWENTERAND 2016

OPMERKING VOORAF

Deze toelichting bestaat uit een artikelsgewijze toelichting. Niet alle artikelen zijn toegelicht. Dit is het geval wanneer het artikel op zichzelf voldoende duidelijk is. Alleen wanneer een toelichting praktische meerwaarde heeft, is die opgenomen in deze toelichting. Op deze manier wordt gepoogd om de toelichting kort en bondig te houden.

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

a. *bebouwde kom*

Verhouding Boswet en Bomenverordening Twenterand 2016

De Boswet beoogt de instandhouding van de totale oppervlakte aan houtopstanden/bos in Nederland, de zogenaamde kwantitatieve bescherming. Kortweg, waar houtopstand/bos staat moet houtopstand/bos blijven ongeacht de kwaliteit van dit bos. De gemeentelijke verordening beoogt ook het beschermen van waardevolle houtopstanden, de zogenaamde kwalitatieve bescherming. Een gemeente kan bijvoorbeeld vanuit landschappelijk oogpunt de omvorming van beukenbos naar dennenbos verbieden. De Boswet geldt enkel buiten de bebouwde kom Boswet (art. 1, vijfde lid, van de Boswet). De gemeentelijke Bomenverordening geldt voor het gehele grondgebied van de gemeente op grond van de artikelen 124 en 127 van de Grondwet: de vrije verordeningsbevoegdheid van een gemeente. De Boswet bebouwde kom beperkt dus niet de toepassing van de gemeentelijke Bomenverordening. De toepassing van de Boswet buiten de bebouwde kom geldt in dat gebied dus samen met de Bomenverordening.

De gemeenteraad stelt bij besluit de grenzen van de bebouwde kom Boswet vast voor de toepassing van de Boswet.

b. *bomen effect analyse*

Waardevolle houtopstanden worden regelmatig (ernstig) beschadigd of vernietigd door bouw en aanleg van huizen, wegen, rioleringen of kabels en leidingen. Vaak gebeurt dit ongewenst en onbedoeld, omdat er te laat is gekeken naar de gevolgen voor de bomen, waardoor ze niet ingepast of (onherstelbaar) beschadigd raken. De Bomen Effect Analyse (BEA) is de landelijke richtlijn van de Bomenstichting voor een nauwgezette en onafhankelijke beoordeling, voorafgaand aan de voorgenomen bouw of aanleg. Deze standaardisering waarborgt de boomtechnische kwaliteit en garandeert een goede beoordeling van alle effecten en mogelijke alternatieven. Een BEA dient uitgevoerd te worden door een deskundig boomverzorger of boomtechnisch adviseur. De resultaten van deze beoordeling kunnen vervolgens worden meegenomen in de besluitvorming rond bouw of aanleg.

c. *boom*

Afbakening van het begrip boom is van belang in verband met het aangeven van de ondergrens van de bescherming. Het betreft zowel levend als afgestorven houtachtig gewas. Hiermee kan voorkomen worden dat een kwaadwillende boomeigenaar er voor zorgt dat een gezonde boom dood gaat of 'bij vergissing' een gezonde boom kapt. Het kan tevens wenselijk zijn om dode bomen te bewaren vanwege hun ecologisch waardevolle functies of omdat er wettelijk beschermde diersoorten in nestelen.

Gekozen is voor 100 centimeter omtrek (standaard gemeten op 130 centimeter boven maaiveld). Een omtrek van 100 centimeter komt min of meer overeen met een diameter van 30 centimeter. Voordeel van het werken met "omtrek" in plaats van "diameter" is dat in de praktijk veel bomen niet helemaal rond

zijn en dus verschillende maten bij diametergebruik kan ontstaan. Terwijl een omtrek maar één maat kent.

d. bouwperceel

Het begrip "bouwperceel" houdt verband met de vergunningvrije kapmogelijkheden. Er is bewust gekozen om aan te sluiten bij het begrip "bouwperceel" zoals die in de ruimtelijke ordening wordt gehanteerd. Hierover is de nodige jurisprudentie. Door deze keuze kan bij de uitleg wat nu precies een bouwperceel is aangesloten worden op de reeds ontwikkelde jurisprudentie. Vanuit de rechtszekerheid is dit te prefereren.

Een planologische maatregel is een bestemmingsplan dan wel een planologisch afwijkingsbesluit.

De gekozen definitie voor het begrip "bouwperceel" betekent dat de vergunningvrije kapmogelijkheden niet gelden voor percelen waar geen bebouwing volgens het bestemmingsplan dan wel een afwijkingsbesluit is toegestaan. Voor alle duidelijkheid wordt opgemerkt dat, indien sprake is van een kadastraal perceel waarop verschillende bestemmingen rusten, de perceelsgedeelten met een bestemming die niet als erf kunnen worden aangemerkt geen onderdeel uitmaken van het begrip "bouwperceel". Denk bijvoorbeeld aan een kadastraal perceel dat valt in het bestemmingplan "Vriezenveen lintbebouwing en centrumgebied" en waarop de bestemmingen "Wonen", "Tuin-Dorpserf" en "Agrarisch" rusten. De oppervlakte van de gedeelten van het kadastrale perceel met de bestemmingen "Tuin-Dorpserf" en "Agrarisch" vallen niet onder het begrip "bouwperceel" en tellen dus niet mee bij oppervlakte van het bouwperceel.

f. houtopstand

Houtopstand is een veel gebruikt begrip in deze verordening, waarop het kapverbod van toepassing is. Doordat dit begrip herhaaldelijk centraal wordt gesteld, wordt duidelijk dat de bescherming betrekking heeft op meer dan bomen alleen.

Enkele vakbegrippen worden hieronder toegelicht.

Boomvormers: Een boomvormer is een houtig, opgaand gewas met ontwikkeling van één of meer hoofdtakken. Een boomvormer kan uitgroeien tot een boom, een meerstammige boom of een boomachtige struik. In het alledaagse spraakgebruik heeft een boom één of slechts enkele stammen. In de natuur bestaat er echter een geleidelijke overgang: heester - struik - struikachtige boom - (meerstammige) boom.

Hakhout: Eén of meer bomen of boomvormers, die na te zijn geveld, opnieuw op de stronk uitlopen.

Houtwal: Lijnvormige bosaanplant hoofdzakelijk bestaande uit inheemse heesters, struiken en boomvormers.

Artikel 2 Verbodsbepaling

In het kader van de deregulering is gekozen om bepaalde categorieën bomen vrij te stellen van de vergunningplicht.

Artikel 3 Aanvraag

Aanvragers kunnen slechts zijn: eigenaren van of zakelijk gerechtigden tot een houtopstand. Zakelijk gerechtigden zijn in beginsel degenen die een notariële akte kunnen overleggen inzake een recht van erfpacht, pacht, opstal, erfdiensbaarheid, vruchtgebruik of een bewijsbaar pootrecht op de houtopstand. Bij mandeligheid dienen alle eigenaren gezamenlijk de aanvraag te doen.

Huurders hebben een persoonlijk en geen zakelijk recht. Zij moeten dus de schriftelijke toestemming voor kapaanvraag van de verhuurder, die eigenaar van de houtopstand is, overleggen. De eigenaar van een houtopstand kan bij (huur)overeenkomst of bij machtiging zijn huurders het recht tot omgevingsvergunningaanvraag verlenen. Na ontbinding van de huurovereenkomst is de

omgevingsvergunning voor het vellen van een houtopstand die altijd zaaksgebonden is, nog van toepassing op het project. Voorschriften van de omgevingsvergunning dienen dan door de eigenaar van het perceel nagekomen te worden.

De indieningsvereisten voor een omgevingsvergunning zijn in de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor) verplicht voorgeschreven. Hoofdstuk 7 Mor vermeldt bijzondere indieningsvereisten die van belang zijn bij een aanvraag omgevingsvergunning tot het vellen van een houtopstand.

Buiten deze verplichte indieningsvereisten zijn in dit artikel aanvullende indieningsvereisten opgenomen. De aanvullende indieningsvereisten maken dat alle nodige informatie aangevraagd kan worden om een goede beoordeling te maken ten aanzien van de vergunningaanvraag. Gevraagde informatie kan zijn:

- Een boom effect analyse: Een boom effect analyse naar boomdeskundige maatstaven onderzoekt de mogelijkheden en/of alternatieven inzake boombehoud. Andersom geeft het dus aan waarom de te kappen bomen verwijderd moeten worden, het verwijderingsbelang. Ook geeft de rapportage inzicht in de volledigheid van de aanvraag. Het toont aan dat alle overige bomen binnen de projectgrens (of net daarbuiten) duurzaam behouden kunnen blijven.
- Een deskundigenrapportage betreft vitaliteit of stabiliteit: Indien gemeente gevaarstelling (voorkomen van letsel of ernstige schade) reden tot de vergunningaanvraag is, kan de aanvrager verplicht worden gesteld een deskundigenrapportage te overhandigen die aantoont dat de verminderde vitaliteit of stabiliteit de kap rechtvaardigt. De mogelijkheid voor het bevoegd gezag zich te beroepen tot deze aanvullende indieningsvereisten, maakt helder dat de rechtmatige eigenaar van de boom de zorgplicht heeft over de bomen.

Artikel 4 Weigeringsgronden

Algemeen

In het eerste lid van dit artikel staan de criteria op grond waarvan een vergunning geweigerd kan worden. Ervaring leert dat de algemene termen van de weigeringsgronden nadere uitwerking behoeven om te onderbouwen welke criteria pleiten voor het belang van boombehoud.

Door het belang van boombehoud inzichtelijk te maken kan een afweging worden gemaakt ten opzichte van het verwijderingsbelang. In beginsel zijn er drie motieven om een houtopstand te willen kappen, te weten:

- **Ontwikkeling:** Ontwikkelingen in de zin van bouw- of aanlegwerkzaamheden. In dit geval zal in de toetsing worden gewogen wat het (maatschappelijk) belang is van de ontwikkeling;
- **Beheer:** Bomen zijn niet meer duurzaam en veilig te onderhouden;
- **Overlast:** Als bomen onevenredig veel overlast veroorzaken. Slechts in uitzonderlijke gevallen leidt overlast tot kap.

De weigeringsgronden zijn limitatief. Er is geen rangorde bij de opsomming van de weigeringsgronden. Hieronder wordt uitleg gegeven over de diverse waarden.

Natuurwaarde

Potentieel is iedere boom of boomgroep ecologisch van belang. Er zijn echter bomen of boomgroepen die een extra toegevoegde ecologische waarde hebben voor de natuur. Een houtopstand heeft bijvoorbeeld natuurwaarde als deze:

- Een schuil/broedplaats biedt aan fauna;
- Foerageergelegenheid biedt aan fauna;
- Groeiplaats/huisvesting biedt aan beschermde flora dan wel fauna;

- Op zichzelf natuurwaarde heeft als solitair, of verbindende schakel (“stepping stone”) maar ook als onderdeel van: bos, verbindingszone, (EHS) en aan die natuurwaarde afbreuk wordt gedaan wanneer de boom wordt gekapt.

Landschapswaarde

Dit is een sterk streekgebonden aspect van houtopstanden en is veelal van belang buiten de bebouwde omgeving, maar ook wel eens binnen de bebouwde kom. Of een houtopstand of een type beplanting karakteristiek is voor een landschap hangt nauw samen met het ontstaan van het landschap, de ontginningsgeschiedenis en de grondsoort. Hierbij spelen visuele en esthetische aspecten een rol:

- De houtopstand vormt een landschappelijk element (van solitair tot bos) welke een belangrijk deel (meer dan 25 %) van het groenbeeld vanuit de omgeving bepaalt;
- De houtopstand bestaat uit soorten van de potentieel natuurlijke vegetatie / landschappelijke / gebiedskenmerkende soorten;
- De houtopstand is een onderdeel van een geheel dan wel grotendeels in tact zijnde boomgroep of uniforme laanbeplanting die een karakteristieke structuur in het landschap zichtbaar maakt of vormt;
- De houtopstand is een herkenningspunt.

Waarde voor het dorpschoon

Dit is te vergelijken met de landschappelijke waarde, maar dan binnen de bebouwde kom. Dit is vooral van toepassing binnen de wijkstructuur en beschermde boomgebieden maar ook in de hoofdgroenstructuur. De grens tussen landschap en dorp is vaak lastig te trekken. Bij dit criteria moet worden ingeschat wat de invloed op het dorpschoon is als de vergunning wordt verleend. Bomen kunnen (lelijke) gebouwen aan het zicht onttrekken, lege plekken opvullen, een structuur versterken (bijvoorbeeld een weg) en bijdragen aan het groene karakter van een wijk. Maar ook bomen met een bijzondere vorm, kleur of ouderdom leveren een bijdrage aan dorpschoon. Zij bepalen het beeld van die specifieke plek. Die plek wordt geassocieerd met die boom en andersom. Een houtopstand heeft in ieder geval waarde voor dorpschoon als:

- De boom/houtopstand een groenelement (van solitair tot bos) vormt welke voor een belangrijk deel (meer dan 25 %) het groenbeeld vanuit de omgeving bepaald;
- De boom/houtopstand een onderdeel van een geheel in tact zijnde boomgroep of uniforme laanbeplanting of een karakteristieke structuur in een dorp is;
- De boom/houtopstand een herkenningspunt is.

Cultuurhistorische waarde

Cultuurhistorische waarde is apart opgenomen omdat een bepaalde boom op een bepaalde plaats het behouden waard kan zijn vanwege de historische betekenis. Als een boom, boomgroep of laanstructuur karakteristiek is voor de ontstaans- of de ontginningsgeschiedenis van een plek of omgeving (dit kan tevens te maken hebben met de soort en/of met de leeftijd van een boom), of als de boom ooit geplant is vanwege een heugelijk feit in het verleden, dan heeft deze houtopstand een (hoge) cultuurhistorische waarde. Een houtopstand heeft in ieder geval cultuurhistorische waarde als:

- De boom bekend is als monumentaal bij de Bomenstichting;
- De boom van een zeldzame soort of type en een hoge leeftijdsklasse is;
- De boom een onderdeel van een monumentale omgeving vormt;
- De boom een cultuurhistorisch waardevol element is;
- De boom een gedenkboom is.

Leefbaarheidswaarde

Bomen leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van een dorp. Bij waarden voor de leefbaarheid kan bijvoorbeeld gedacht worden dat:

- De houtopstand over het algemeen wordt gewaardeerd om zijn schaduw en regulerende werking op zomerse temperaturen;
- De houtopstand belangrijk is voor de groenbeleving van een doorgaande route;
- De houtopstand belangrijk is voor verkeersgeleidende functie;
- De houtopstand vanwege bepaalde soortkenmerken een educatieve functie heeft;
- De houtopstand van belang is als afscheiding ten behoeve van het spoor of weg.

Recreatieve waarde

Bomen kunnen waardevol zijn als speelplaats voor kinderen of een lommerrijke, beschutte plek vormen voor ouderen. Bij waarden voor de recreatie kan bijvoorbeeld gedacht worden dat:

- De houtopstand over het algemeen wordt gewaardeerd om zijn schaduw en regulerende werking op zomerse temperaturen;
- De houtopstand belangrijk is voor de groenbeleving van een recreatieve plek/doorgaande route;
- De houtopstand vanwege bepaalde soortkenmerken een educatieve functie heeft.

Artikel 5 Vergunningvoorschriften

Aan de vergunning kunnen voorschriften worden verbonden. Dit kunnen alleen voorschriften zijn ter bescherming van de in deze verordening genoemde te beschermen waarden. Hieronder zijn voorbeelden van voorschriften weergegeven. De voorbeelden zijn niet uitputtend.

- Voorschriften met betrekking tot herplant;
- Voorschriften met betrekking tot financiële compensatie;
- Voorschriften met betrekking tot het nemen van feitelijke maatregelen ter bescherming van houtopstand;
- Voorschriften met betrekking tot het verrichten van nader onderzoek;
- Voorschriften die de feitelijke en/of financiële voortgang voldoende waarborgen;
- Een voorschrift dat binnen een bepaalde periode een houtopstand niet geveld mag worden vanwege een vaste rust- en verblijfplaats van een dier, behorende tot een beschermde diersoort, volgens de Flora- en Faunawet.

Artikel 6 Herplantplicht/Instandhouding/Compensatie

Het college van burgemeester en wethouders stelt beleid vast omtrent herplant, instandhouding en compensatie.

Artikel 7 Gevaarstelling

In acute probleemsituaties door houtopstanden (meestal in geval van gevaar voor zaken of personen) moet er meteen gehandeld kunnen worden. Een voorbeeld van een acute probleemsituatie is dat uit een waarneming of inspectie blijkt dat een boom dermate instabiel is dat er een groot risico is voor het afbreken van grote takken of het omvallen van de boom, of op andere wijze gevaar vormt, waarbij het risico op schade of letsel voor aanwonenden of passanten groot is.

Artikel 10 Bestrijding van boomziekten

Dit artikel is bedoeld om de besmettelijke boomziekten adequaat te kunnen bestrijden. Belangrijk is dat verspreiding van potentieel broedhout en de besmetting wordt voorkomen.

In het derde lid is een bijzondere bestuursdwangbevoegdheid in aanvulling op de algemene gemeentelijke bestuursdwangbevoegdheid opgenomen, vanwege de ernst van de zaak en noodzaak snel te kunnen handelen.

Dit bestuursrechtelijke artikel laat onverlet de privaatrechtelijke verplichtingen, dus dat elke boomeigenaar te allen tijde moet voldoen aan de zorgplicht voor de veiligheid van zijn houtopstand.

Artikel 11 Schadevergoeding

De Boswet schrijft in artikel 17 voor dat een gemeentelijke verordening dit artikel moet bevatten.

Artikel 12 Afstand van erfgrenslijn

Het eerste lid van artikel 5:42 Burgerlijk Wetboek (BW) geeft het bekende verwijderingsrecht voor bomen, die staan binnen twee meter, en heesters en heggen, die staan binnen een halve meter vanaf de erfgrens. In het tweede lid van artikel 5:42 BW staat "tenzij ingevolge een verordening of gewoonte een kleinere afstand is toegelaten". In deze verordening is een artikel toegevoegd waarbij de afstand tot de erfgrens voor heesters en heggen op nihil wordt gezet. Dit vooral om burengeschillen beperkt te houden. Met de "nihil"-afstand voor heesters en heggen is bedoeld bescherming te geven aan deze natuurlijke wijze van erfafscheiding. De "nihil"-afstand stond ook al in de vorige verordeningen. De bestaande praktijk wordt gecontinueerd.

Het recht om verwijdering te vragen kan verjaren door het niet benutten van het verwijderingsrecht en het verstrijken van de tijd. De termijn van een verjaring te kwader trouw is twintig jaar. Indien sprake is van te goede trouw is de verjaringstermijn tien jaar.